

14 DEC 2018



Zorginstituut Nederland

2018.01207

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw mr.
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg I

Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

2018062581

Datum 14 december 2018
Betreft Advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2018058813

Onze referentie
2018062581

Uw referentie
201801287

Uw brief van
20 november 2018

Geachte voorzitter, commissie,

U hebt op 20 november 2018 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van een in- en uitwendige neuscorrectie.

Bij uw adviesaanvraag hebt u ons ook een kopie van het dossier gestuurd, maar een verslag van de hoorzitting ontbreekt nog. Het Zorginstituut brengt daarom een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op plastische chirurgie omschreven. Dit komt overeen met hetgeen daarover bij en krachtens de Zorgverzekeringswet is bepaald.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Het advies van het Zorginstituut kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Casus

Verzoekster heeft een 'druppelvormige bokseersneus' overgehouden aan een val in haar jeugd. Zij ondervindt hiervan grote hinder. Volgens verzoekster zien anderen hieraan dat zij als man is geboren en daarnaast worden er geregeld kwetsende opmerkingen gemaakt over haar neus. Dit heeft grote negatieve invloed op het psychische welzijn van verzoekster. Verzoekster heeft zich voor de vorm van haar neus en de problemen bij het ademen gewend tot de KNO-arts. Deze heeft namens verzoekster bij de ziektekostenverzekeraar een machtiging voor een in- en uitwendige neuscorrectie aangevraagd. Verzoekster voert aan dat er bij haar sprake is van een passabiliteitsprobleem.

Verweerder heeft de aanvraag tot de in- en uitwendige neuscorrectie afgewezen. Verweerder voert hierbij aan dat er geen sprake is van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis of verminking. Met betrekking tot het passabiliteitsprobleem voert verweerder aan dat de behandelend arts niet heeft verklaard dat er sprake is van een passabiliteitsprobleem en twee adviserend geneeskundigen van verweerder geoordeeld dat het uiterlijke kenmerk van de neus van verzoekster niet dusdanig opvallend is dat bij derden een schrikreactie ontstaat.

Zorginstituut Nederland
Zorg I

Datum
14 december 2018

Onze referentie
2018062581

Juridisch kader

Bij plastische chirurgie en overige behandelingen van het uiterlijk gaat het voornamelijk om de aanwezigheid van aantoonbare lichamelijke functiestoornissen of verminking, zoals omschreven is in artikel 2.4, onder b, van het Besluit zorgverzekering (Bzv).

Omdat er sprake is van een behandeling die een puur cosmetisch karakter kan hebben, moet de aanvraag worden getoetst aan de verzekeringsvoorwaarden voor behandelingen van plastisch-chirurgische aard die zijn opgenomen in de VAGZ Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard.¹ Hieruit blijkt dat een neuscorrectie/septorhinoplastiek een operatie is, die is bedoeld om een inwendige dan wel functionele neusafwijking (met klachten) te verhelpen. Het kan daarbij noodzakelijk zijn dat er ook een uitwendige correctie van de neus plaats vindt. De correctie is meestal nodig indien de klachten (mede) gebaseerd zijn op slecht functioneren van de in- en uitwendige neusklep, dan wel een scheefstand/anatomische afwijking.

Uit de Werkwijzer blijkt verder dat een neuscorrectie voor vergoeding in aanmerking komt ter correctie van:

"Een aantoonbare lichamelijke functiestoornis. Dat wil zeggen een chronische, sterk verminderde doorgankelijkheid van de neus, die langer dan 1 jaar bestaat en waarbij conservatieve maatregelen onvoldoende effect hebben gehad."

In de werkwijzer wordt opgemerkt dat in de loop van 2018 wordt bekeken of de NOSE-scale kan worden ingevoerd ter nadere objectivering van de functionele klachten. Er wordt gedacht aan de volgende invulling:

Met de nasal obstruction symptom evaluation (NOSE) scale² moeten de 5 klinisch relevante symptomen minimaal 12 punten in totaal behalen. Daarbij moet bij de patiënt één van deze vijf klachten een 4 scoren:

1. *Verstopte neus of vol gevoel*
2. *Neusblokkade of obstructie*
3. *Moeite met ademen door de neus*
4. *Problemen met slapen*
5. *Niet voldoende lucht krijgen bij sport of inspanning.*

¹ VAGZ Werkwijzer beoordeling behandelingen van plastisch-chirurgische aard (2018), versie 18.0. Geraadpleegd via: <https://www.vagz.nl/documents.php>

² Eur Arch Otorhinolaryngol. 2017 Jun;274(6):2469-2476. doi: 10.1007/s00405-017-4486-y. Epub 2017 Mar 3. Adaptation and validation of the Dutch version of the nasal obstruction symptom evaluation (NOSE) scale; van Zijl FVWJ1, Timman R, Datema FR.

Daarnaast moet er (1) een duidelijke anatomische en/of structurele afwijking die als oorzaak van deze klachten aanwijsbaar zijn en (2) de afwijking kan alleen gecorrigeerd worden met een operatieve neuscorrectie/septorhinoplastiek en niet alleen met een septumcorrectie en/of conchareductie. Of er moet sprake zijn van een aangeboren misvorming van het benig aangezicht of van lip-, kaak- en/of gehemeltaspleten.

Zorginstituut Nederland
Zorg I

Datum
14 december 2018

Onze referentie
2018062581

Een neuscorrectie/septorhinoplastiek komt niet voor vergoeding in aanmerking ter verandering van het uiterlijke aspect van de neus waarbij om esthetische redenen een vormverandering gewenst is, zoals bijvoorbeeld bij een hump.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat alleen het feit dat er sprake is (geweest) van een trauma er geen is reden voor vergoeding van behandeling van plastisch chirurgische aard. Er dient ook dan getoetst te worden aan de criteria verminking/functiestoornis.

Passabiliteitsprobleem

Over transseksualiteit wordt in de VAGZ werkwijzer opgemerkt, voor zover in deze casus relevant, dat het Zorginstituut in 2010³ en 2016⁴ in een advies heeft verduidelijkt dat aangezichtschirurgie, adamsappelreductie en stemverhogende operatie bij man-vrouw transseksuelen onder voorwaarden te verzekeren prestaties onder de Zvw zijn indien er sprake is van een passabiliteitsprobleem. Er is dan sprake van verminking in de zin van art 2.4, eerste lid, sub b, onderdelen 1 en 2, Bzv.

Het toenmalige CVZ (nu het Zorginstituut) heeft het passabiliteitsprobleem nader toegelicht en uitgewerkt in het standpunt van 22 maart 2010: Aangezichtschirurgie bij man-vrouw transseksuelen behoort tot de te verzekeren prestaties van de Zvw, indien bij de man-vrouw transseksueel sprake is van een passabiliteitsprobleem. Van een passabiliteitsprobleem is sprake als een man-vrouw transseksueel vanwege het (nog steeds aanwezige) mannelijke gelaat, niet als vrouw wordt herkend, waardoor mensen in het voorbijgaan een schrikreactie vertonen of bevreemd of niet respectvol reageren. Een in de praktijk ontwikkelde scorelijst – een zogenoemde 'uiterlijke kenmerkenlijst' – kan als hulpmiddel dienen om na te gaan of sprake is van een passabiliteitsprobleem. Met deze scorelijst kan semikwantitatief vastgesteld worden of een persoon vooral een mannelijke of vooral een vrouwelijke uitstraling heeft, daarnaast kan ook het gelaat worden beoordeeld.

Het CVZ adviseert in het standpunt zorgverzekeraars – voor het beoordelen van een aanvraag – de volgende benadering aan te houden:

1. Alle beoordelaars hebben bij ten minste één en hetzelfde item (van de nummers 1 tot en met 4 van de 'uiterlijke kenmerkenlijst') aangegeven 'vrij mannelijk' of 'heel mannelijk', én

³ CVZ, Zorg aan transseksuelen behoort grotendeels tot het terrein van de Zvw en deels tot het terrein van de AWBZ en de Wmo, 22 maart 2010. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/standpunten/2010/03/22/zorg-aan-transseksuelen-behoort-grotendeels-tot-het-terrein-van-de-zvw-en-deels-tot-het-terrein-van-de-awbz-en-de-wmo>

⁴ Zorginstituut Nederland, Advies uitbreiding basispakket Zvw met enkele behandelingen van plastisch chirurgische aard en medisch noodzakelijke Circumcisie, 31 maart 2016. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2016/03/31/advies-uitbreiding-basispakket-zvw-met-enkele-behandelingen-van-plastisch-chirurgische-aard-en-medisch-noodzakelijke-circumcisie>

2. een genderteam is van oordeel dat aangezichtchirurgie geïndiceerd is, en
3. de geconsulteerde chirurg/arts is van opvatting is dat aangezichtchirurgie geïndiceerd is én tot passabiliteitsverbetering zal leiden.

Zorginstituut Nederland
Zorg I

Psychische klachten

Psychische klachten die worden ervaren door verzoekster, kunnen geen aanspraak geven op vergoeding. Vergoeding kan alleen plaatsvinden wanneer er sprake is van een 'lichamelijke functiestoornis'. Psychische klachten zijn daarmee uitgesloten door de wetgever als grond voor vergoeding vanuit de Zvw.

Datum
14 december 2018

Onze referentie
2018062581

Medische beoordeling

Na kennisneming van het geschil heeft het Zorginstituut dit dossier voor een medische beoordeling voorgelegd aan zijn medisch adviseur. Deze heeft de stukken bestudeerd en deelt het volgende mee.

Beoordeling

Uit het dossier blijkt niet dat er sprake is van een aantoonbare lichamelijke functiestoornis, zoals een "*chronische, sterk verminderde doorgankelijkheid van de neus, die langer dan 1 jaar bestaat en waarbij conservatieve maatregelen onvoldoende effect hebben gehad*", of van een verminking zoals omschreven in Artikel 2.4 van het Bzv, de VAGZ-werkwijzer en het hierboven genoemde standpunt met betrekking tot het passabiliteitsprobleem.

Er is onvoldoende aangetoond dat er sprake is van een passabiliteitsprobleem ten gevolge van de anatomie van de neus. De behandelend arts heeft in de verklaringen d.d. 24-06-2018 en 06-10-2018 onvoldoende onderbouwd dat aangezichtschirurgie geïndiceerd is vanwege een passabiliteitsprobleem en de aangevraagde behandeling tot passabiliteitsverandering zal leiden. Daarnaast zijn twee medisch adviseurs van verweerder van mening dat er geen sprake is van een passabiliteitsprobleem. De medisch adviseur merkt op dat onduidelijk is in hoeverre hierbij de bovengenoemde 'uiterlijke kenmerkenlijst' is aangehouden.

Conclusie

De medisch adviseur concludeert dat verweerder de aanvraag terecht heeft afgewezen.

Het advies

Het Zorginstituut heeft kennisgenomen van de stukken en beoordeeld of verweerder terecht het gevraagde heeft afgewezen. Gelet op het bovenstaande adviseert het Zorginstituut tot afwijzing van het verzoek.

Hoogachtend,

Hoofd afdeling Zorg